

TÜRK HUKUKUNDA BOŞANMANIN SEBEPLERİNDEN TERK (TMK. m. 164)

Arş. Gör. Emre KÖROĞLU*

ÖZET

Genel olarak terk, eşlerden birinin bilerek ve isteyerek, haklı bir sebebi olmadan evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini sona erdirmek amacıyla ortak hayatı sona erdirmesidir. Terk, 4721 sayılı Türk Medeni Kanun m. 164' te düzenlenme alanı bulan kusura dayalı, özel ve mutlak bir boşanma sebebidir.

ANAHTAR KELİMELER: Türk Medeni Kanunu, Terk, Boşanma, Evlilik, Madde 164.

ABSTRACT

Desertion (Abandonment) generally means that one spouse decides to abandon family life premeditatedly and without just cause and continuously with an intention to omit the marriage obligations. Desertion, was formed by Turkish Civil Code of the Law no 4721 in article 164, is a particular and absolute divorce reason, which is fault-based.

KEY WORDS: Turkish Civil Code, Desertion (Abandonment), Divorce, Marriage, Article 164.

---

* Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı.

GİRİŞ

Hukukumuzda eşler arasındaki evliliğin sona ermesini sağlayan normal durum boşanmadır. Boşanma eşler henüz hayatta iken, eşlerden birinin kanunda öngörülen sebeplerden birine dayanarak açacağı dava yoluyla evlilik birliğine hakim kararı ile son verilmesi halidir¹.

Hukukumuzda boşanma sebepleri 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Aile Hukuku kitabının birinci kısmı olan Evlilik Hukukunun ikinci bölümünde madde 161-166 arasında düzenlenmiştir.

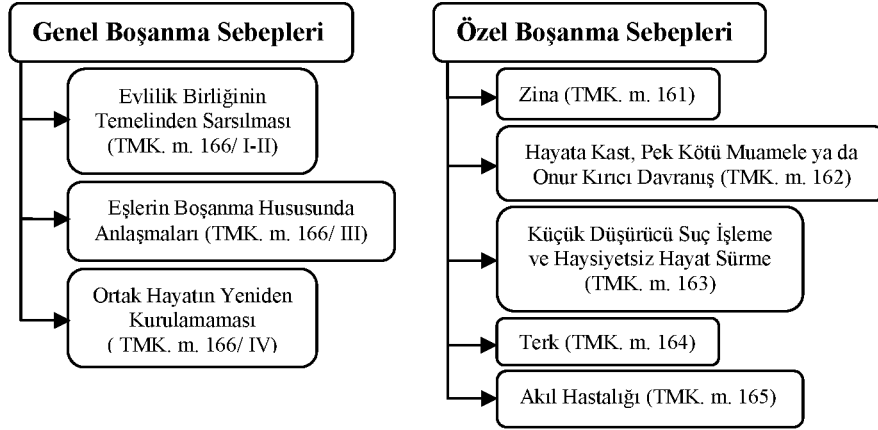
Hukukumuzda boşanma sebepleri öğreti tarafından çeşitli açılardan sınıflandırılmıştır². Bunlar *genel boşanma sebepleri* – *özel boşanma sebepleri*, *mutlak boşanma sebepleri* – *nisbi boşanma sebepleri* olmak üzere ikiye ayrılır.

Genel boşanma sebepleri – *Özel boşanma sebepleri* ayrımı, boşanma sebebi olan olguların kanunda somut olarak düzenlenmiş olup olmamasından

¹ Andreas **Schwarz**, Aile Hukuku, (Çev. Bülent **Davran**), İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1946, s. 135-136; August **Egger**, İsviçre Medeni Kanunu Şerhi, Aile Hukuku, Birinci Kısım: Evlenme Hukuku, m. 90-251, (Çev. Tahir **Çağa**), Kenan Matbaası, İstanbul 1943, s. 144; Pierre **Tuor**, İsviçre Medeni Kanunu'nun Federal Mahkeme İçtihadlarına Göre Sistemli İzahı, (Çev. Amil **Artus**), Örnek Matbaası, Ankara 1956, s. 157; Mustafa **Dural**/ Tufan **Öğüz**/ Mustafa Alper **Gümüş**, Türk Özel Hukuku, Cilt III, Aile Hukuku, 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2012, s. 100; Turgut **Akıntürk**/ Derya **Ateş Karaman**, Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku, 2. Cilt, Yenilenmiş 14. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2012, s. 235; Kemal **Oğuzman**/ Mustafa **Dural**, Aile Hukuku, 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1998, s. 112; Feyzi Necmeddin **Feyzioğlu**, Aile Hukuku, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1986, s. 244; Erol **Cansel**, “Boşanmanın Dayandığı Hukuki Esaslar”, Ankara Üniversitesi 50.yıl Armağanı, Cilt II, Boşanma Hukuku Haftası, Yıl 1977, s. 71; Seher **Kandil**, Türk Hukukunda Terk Sebebiyle Boşanma (TTMK. m. 164), Seçkin Yayınevi, Ankara 2007, s. 19; Nurşen **Ayan**, “Terk Nedeniyle Boşanma”, SÜHFD., Cilt 15, Sayı 1, s. 40.

² **Schwarz**, s. 137- 142; **Egger**, s. 150-152; **Tuor**, s. 157; **Dural**/ **Öğüz**/ **Gümüş**, s. 101; **Akıntürk**/ **Ateş Karaman**, s. 243-244; **Oğuzman**/ **Dural**, s. 113; **Feyzioğlu**, s. 254-258; **Kandil**, s. 27; **Ayan**, s. 41; Haluk **Tandoğan**, Aile Hukuku Ders Notları, (Der. Nuşin **Ayiter**), Ankara 1966, s. 73-74; Bilge **Öztan**, Aile Hukuku, 5. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2004, s. 373; Bülent **Köprülü**/ Selim **Kaneti**, Aile Hukuku, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1989, s. 146-149; Hüseyin **Hatemi**, Aile Hukuku I (Evlilik Hukuku), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005, s. 103-104; Erden **Kuntalp**, “Mutlak Boşanma Sebepleri”, Ankara Üniversitesi 50.yıl Armağanı, Cilt II, Boşanma Hukuku Haftası, Yıl 1977, s. 115, 116.

hareket eden ayrımdır³. Genel boşanma sebeplerinde, boşanma sebebi olgular somut bir şekilde ortaya konulmaz, sadece genel kurallar belirtilir⁴. Özel boşanma sebeplerinde ise boşanma sebebi olgular tüm unsurlarıyla ortaya konulur ve söz konusu unsurlar gerçekleştiği takdirde mahkeme tarafından boşanmaya karar verilir⁵. Kanunda düzenlenmiş olan zina (TMK. m. 161), hayata kast, pek kötü muamele ya da onur kırıcı davranış (TMK. m. 162), küçük düşürücü suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme (TMK. m. 163), terk (TMK. m. 164) ile akıl hastalığı (TMK. m. 165) özel boşanma sebeplerini, evlilik birliğinin temelinden sarsılması (TMK. m. 166/ I-II), eşlerin boşanma hususunda anlaşmaları (TMK. m. 166/ III) ile ortak hayatın yeniden kurulamaması (TMK. m. 166/ IV) da boşanmanın genel sebeplerini oluşturmaktadır.

Şekil I

³ Schwarz, s. 141; Egger, s. 150, 151; Tuor, s. 157; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 101; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 243; Oğuzman/ Dural, s. 113; Feyzioğlu, s. 254-255; Tandoğan, s. 73; Öztan, s. 373; Köprülü/ Kaneti, s. 146; Hatemi., s. 103; Kandil, s. 27; Ayan, s. 41; Kuntalp, s. 115.

⁴ Schwarz, s. 141; Egger, s. 150, 151; Tuor, s. 157; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 101; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 243; Oğuzman/ Dural, s. 113; Feyzioğlu, s. 254-255; Tandoğan, s. 73; Öztan, s. 373; Köprülü/ Kaneti, s. 146; Hatemi., s. 103; Kandil, s. 27; Ayan, s. 41; Kuntalp, s. 115.

⁵ Schwarz, s. 141; Egger, s. 150, 151; Tuor, s. 157; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 101; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 243; Oğuzman/ Dural, s. 113; Feyzioğlu, s. 254-255; Tandoğan, s. 73; Öztan, s. 373; Köprülü/ Kaneti, s. 146; Hatemi., s. 103; Kandil, s. 27; Ayan, s. 41; Kuntalp, s. 115.

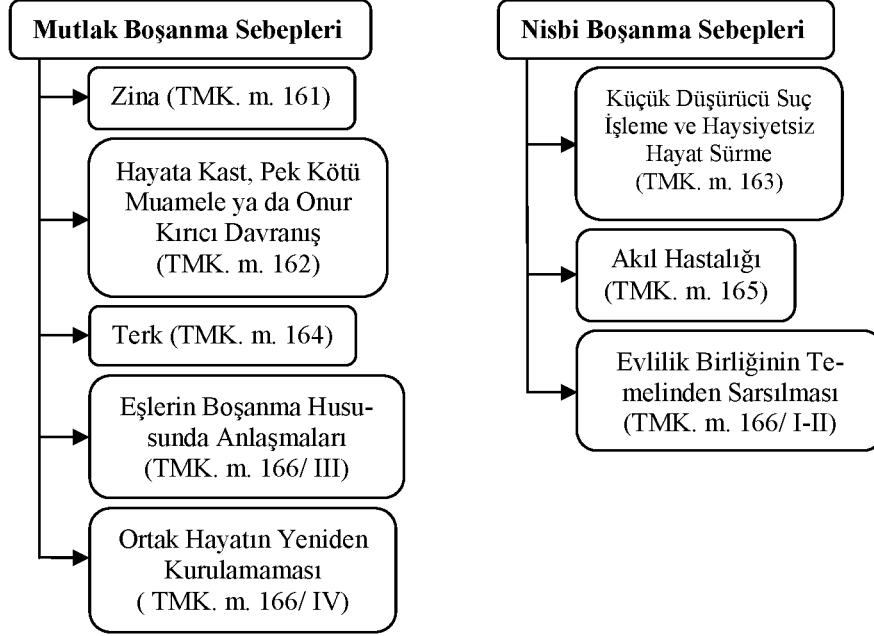
Mutlak boşanma sebepleri – Nisbi boşanma sebepleri ayrımı hakim in boşanmaya karar verebilmesi için kanunda öngörölmüş olan olayın gerçekleşmiş ve ispatlanmış olmasının yeterli olup olmadığını dikkate alan ayırımıdır⁶. Mutlak boşanma sebeplerinde kanunda öngörölmüş olan olayın gerçekleşmiş olması ve bunun ispatlanmış olması halinde hakim tarafından boşanmaya karar verilir⁷. Nisbi boşanma sebeplerinde ise, hakim kanunda öngörölmüş olan olayın gerçekleşmiş ve ispatlanmış olmasının yanında, söz konusu olayın diğer eş için ortak yaşamı çekilmez hale getirip getirmediğini araştırarak olup, ortak yaşam diğer eş için çekilmez hale geldiyse eşlerin boşanmasına karar verir⁸. Sonuç olarak, mutlak boşanma sebepleri – nisbi boşanma sebepleri ayrımı tarafların boşanabilmesi için ortak hayatın eşlerden biri için çekilmez hale gelip gelmediği ayrımından hareket etmektedir. Kanunda düzenlenmiş olan zina (TMK. m. 161), hayata kast, pek kötü muamele ya da onur kırıcı davranış (TMK. m. 162), terk (TMK. m. 164), eşlerin boşanma hususunda anlaşmaları (TMK. m. 166/ III) ile ortak hayatın kurulamaması (TMK. m. 166/ IV) mutlak boşanma sebeplerini; küçük düşürücü suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme (TMK. m. 163), akıl hastalığı (TMK. m. 165), evlilik birliğinin temelinden sarsılması (TMK. m. 166/ I-II) da boşanmanın nisbi sebeplerini oluşturmaktadır.

---

⁶ Schwarz, s. 141; Egger, s. 151, 152; Tuor, s. 157; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 101; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 243, 244; Oğuzman/ Dural, s. 113; Feyzioğlu, s. 254-255; Tandoğan, s. 74; Öztan, s. 373; Köprülü/ Kaneti, s. 147; Hatemi., s. 104; Ayan, s. 41; Kuntalp, s. 116.

⁷ Schwarz, s. 141; Egger, s. 151, 152; Tuor, s. 157; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 101; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 243, 244; Oğuzman/ Dural, s. 113; Feyzioğlu, s. 254-255; Tandoğan, s. 74; Öztan, s. 373; Köprülü/ Kaneti, s. 147; Hatemi., s. 104; Kandil, s. 27; Ayan, s. 41; Kuntalp, s. 116.

⁸ Schwarz, s. 141; Egger, s. 151, 152; Tuor, s. 157; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 101; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 243, 244; Oğuzman/ Dural, s. 113; Feyzioğlu, s. 254-255; Tandoğan, s. 74; Öztan, s. 373; Köprülü/ Kaneti, s. 147; Hatemi., s. 104; Kandil, s. 27; Ayan, s. 41; Kuntalp, s. 116.

Şekil II

Çalışmamızda TMK. m. 164’ te düzenlenmiş olan terk incelenecek olup, inceleme yapılırken gerektiği ölçüde dipnotlar yoluyla MK. m. 132 ile değinilecek olup, bunun yanında 6217 sayılı Kanunun⁹ 1/10/2011 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 19. maddesi ile TMK.m.164’ün birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “*hakim*” ibarelerinden sonra gelmek üzere eklenen “*veya noter*” ibareleri de dikkate alınacaktır.

§ 1. TERK KAVRAMI

Terk sözcüğü günümüzde sözlük anlamı itibariyle “*bırakma, ayrılma, vazgeçme, bakmama veya ihmal etme*¹⁰” şeklinde farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Fakat boşanma sebeplerinden terkte ise terk sözcüğü farklı bir anlam taşımaktadır. Boşanmanın sebeplerinden terk, eşlerden birinin evlilik birliğinin kendisine yüklediği yükümlülükleri yerine getirmemek amacıyla ortak konutu bilerek ve isteyerek terk etmesi veya ortak konuta geri dönme-

⁹ *Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, R.G. 14 Nisan 2011, sayı 27905.

¹⁰ <http://tdkterim.gov.tr/bts/>, Erişim Tarihi: 01.06.2012.

mesidir¹¹. Görüldüğü üzere burada eşlerden biri haksız bir şekilde evlilik birliğini devam ettirmek istememekte ve böylece evlilik birliğinin kendisine yüklemiş olduğu mükellefiyetlerden kaçmaktadır. Gerçekten TMK. m. 164/ I¹²'e göre “Eşlerden biri, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek maksadıyla diğerini terk ettiği veya haklı bir sebep olmadan ortak konuta dönmediği takdirde ayrılık, en az altı ay sürmüş ve bu durum devam etmekte ve istem üzerine hâkim tarafından yapılan ihtar sonuçsuz kalmış ise; terk edilen eş, boşanma davası açabilir. Diğerini ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engelleyen eş de terk etmiş sayılır.”.

TMK. m. 164/ II' de ise terk eden eşe yapılacak ihtarın şekinden bahsedilmiştir. TMK. m. 164/ II' ye göre “Davaya hakkı olan eşin istemi üzerine hâkim, esasî incelemeden yapacağı ihtarda terk eden eşe iki ay içinde ortak konuta dönmesi gerektiği ve dönmemesi hâlinde doğacak sonuçlar hakkında uyarıda bulunur. Bu ihtar gerektiğinde ilân yoluyla yapılır. Ancak, boşanma davası açmak için belirli sürenin dördüncü ayı bitmedikçe ihtar isteminde bulunulamaz ve ihtardan sonra iki ay geçmedikçe dava açılmaz.”.

Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere TMK.'nin 164. maddesinde düzenlenmiş olan Terk sebebiyle boşanma davası açılabilmesinin şartlarını beşli bir ayrıma tabi tutarak incelemek mümkündür.

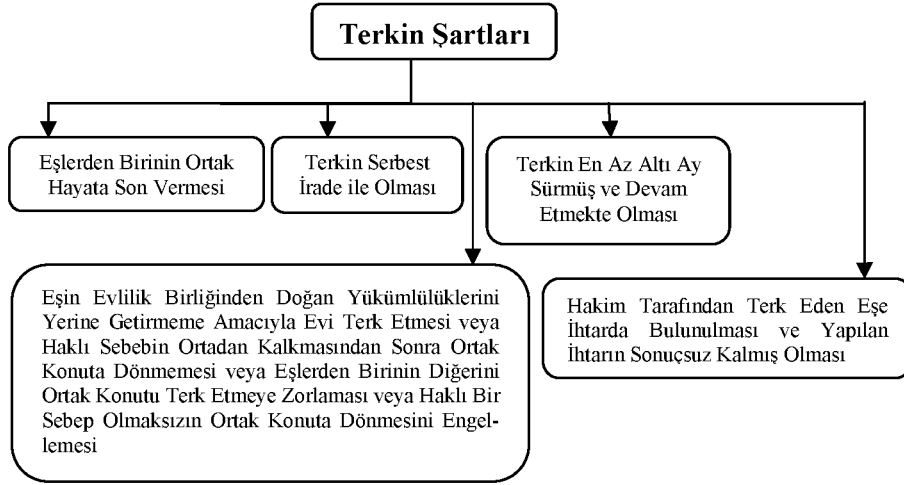
¹¹ Schwarz, s. 148; Egger, s. 168, 169; Tuor, s. 157; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 109; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 254; Oğuzman/ Dural, s. 119; Feyzioğlu, s. 279; Tandoğan, s. 78; Öztan, s. 392; Köprülü/ Kaneti, s. 157; Hatemi., s. 106; Kandil, s. 45; Ayan, s. 42; Şakir Berki, “Boşanma ve Ayrılık”, AÜFHD, Yıl 1975, Cilt 32, Sayı 1-4, s. 141; İsmail Doğanay, “Terk Sebebiyle Açılan Boşanma Davalarına Tekaddüm Eden İhtar Ne Şekilde Yapılmalıdır?...” AD., Yıl 50, Sayı 3, Eylül 1959, s. 382; Şenol Şenol, “Terk Nedeni ile Boşanma”, AD., Yıl 79, Sayı 3, Mayıs – Haziran 1988, s. 26; Esat Şener, “Terk Hukuki Sebebine Dayanan Boşanma Davası Üzerinde Düşünceler”, YHD., Şubat 1983, Sayı 2, s. 173; Lütfi Fikri Soner, “Terk Nedeni ile Boşanma Davası ve Bunda Kesin Hüküm Sorunu”, AD., Yıl 60, Sayı 5, Mayıs 1969, s. 284.

¹² MK. m. 132 “Karı kocadan biri, evlenmenin kendisine tahmil ettiği vazifeleri ifa etmemek maksadıyla diğerini terkettiği veya muhik bir sebep olmaksızın evine dönmediği takdirde, ayrılık en az üç ay sürmüş ve devam etmekte bulunmuş ise diğeri boşanma davasında bulunabilir. Davaya hakkı olan tarafın talebi ile hakim, diğeri tarafı bir ay zarfında evine avdet etmesini ihtar eder. Bu ihtar icabında ilan tarikiyle yapılır. Şu kadar ki boşanma davasını ikame için muayyen müddetin ikinci ayı hitam bulmadıkça ihtar talebinde bulunulamaz ve ihtar vukuunda bir ay bitmeden dava ikame olunamaz.”.

Şimdi TMK. m. 164' ten çıkarmış bulunduğumuz terk sebebine dayanan boşanma davasını açabilmek için gerekli olan şartları incelemeye geçebiliriz.

§ 2. TERKİN ŞARTLARI

TMK. m. 164'e göre terk sebebiyle boşanma davası açılabilmesi için beş şart bulunmaktadır. Söz konusu şartlar; eşlerden birinin ortak hayata son vermesi, terkin serbest irade ile olması, eşin evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini getirmeme amacıyla evi terk etmesi veya haklı sebebin ortadan kalkmasından sonra ortak konuta dönmemesi veya eşlerden birinin diğerini ortak konutu terk etmeye zorlaması veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engellemesi, terkin en az altı ay sürmüş ve devam etmekte olması ile hakim tarafından terk eden eşe ihtarda bulunulmuş olması ve yapılan ihtarın sonuçsuz kalmış olmasıdır.

Şekil III

I. EŞLERDEN BİRİNİN ORTAK HAYATA SON VERMESİ

Terk sebebiyle boşanma davası açabilmesi için TMK. m. 164' te belirtildiği üzere eşlerden birinin *haksız bir şekilde* ortak hayata son vermesi gereklidir. Görüldüğü üzere terkin gerçekleşmesi için terk eden eş tarafından

sadece ortak hayata son verilmesi yetmemekte, bunun yanında eşin kusurlu olması da gerekmektedir¹³.

Terkte haksız olma durumu başlangıçta -yani terk anında- olabileceği gibi, daha önce terkte haklı bir sebep olup ta bu haklı sebep ortadan kalktıktan sonra da meydana gelmiş olabilir. Sonuçta terkin haksız olması terk sebebine dayanan boşanma davası açılabilmesi için zorunlu bir unsurdur¹⁴.

Terk için eşlerin ortak hayata son vermeleri zorunludur¹⁵. Ortak hayata son vermeden kastedilen eşlerden birinin eşiyle birlikte evlenme ile meydana getirmiş oldukları aile düzenine, daha açık bir deyişle aile olmanın gerektirdiği birlikte bir hayat sürdürmeye son vermektir¹⁶. Bu nedenle doktrinde de

¹³ Schwarz, s. 149; Egger, s. 169; Tuor, s. 157; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 109; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 254, 255; Oğuzman/ Dural, s. 119; Feyzioğlu, s. 280; Tandoğan, s. 78; Öztan, s. 393; Köprülü/ Kaneti, s. 158; Hatemi., s. 106; Kandil, s. 48; Ayan, s. 44; Berki, s. 141; Doğanay, s. 383; Şenol, s. 26, 29.

¹⁴ Schwarz, s. 149; Egger, s. 169; Tuor, s. 157; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 109; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 254, 255; Oğuzman/ Dural, s. 119; Feyzioğlu, s. 280; Tandoğan, s. 78; Öztan, s. 398; Köprülü/ Kaneti, s. 158; Hatemi., s. 106; Ayan, s. 47, 48; Şenol, s. 29; Soner, s. 285.

¹⁵ Schwarz, s. 149; Egger, s. 169; Tuor, s. 157; Dural/ Öğüz/ Gümüş, s. 109; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 254, 255; Oğuzman/ Dural, s. 119; Feyzioğlu, s. 280; Tandoğan, s. 78; Öztan, s. 393; Köprülü/ Kaneti, s. 158; Hatemi., s. 106; Ayan, s. 45; Şenol, s. 27; Soner, s. 285.

¹⁶ Cansel, s. 67' de aile birliğinin kurulmasının nedenini şu şekilde belirtmiştir: “insanlar iç güdü olarak neslin devamı; beslenme, barınma gibi iktisadi ihtiyaçların giderilmesi; ve çocukların terbiye edilip yetiştirilmesi, eşlerin birbirine ihtimam göstermeleri gibi ruhi ve ahlâki ödevlerini yerine getirebilmeleri için aile dediğimiz birliği kurmuşlardır.”; aynı yönde Kuntalp, s. 113; Kanaatimce terk ile Cansel'in belirttiği olduğu aile birliğinin kurulması amaçlarından vazgeçilmiş olmaktadır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 14.2.2001 T., E. 2001/2-122, K. 2001/116, sayılı kararı ortak hayata son verme hususunda dikkat çekicidir. Kararda belirtildiği üzere: “Dava, terk nedeniyle boşanma talebine ilişkindir. İki ay süreyle cinsel ilişkinin kurulamaması halinde davalı ayrı yaşamakta haklıdır. Davalının evi terk ettiği tarihe kadar cinsel ilişkinin kurulamadığı ihtilafsızdır. Davalı, engelin kalktığından haberi olmadığı için eve dönmediğini beyan etmiştir. Davacı, ihtar tarihinden önce engelin kalktığını ispat edememiştir. İhtarın hukuki sonuç doğurabilmesi için davalının haklı neden olmaksızın eve dönmemiş olduğunun ispatlanması gerekir. Bu durum karşısında boşanmaya karar verilmesi hatalıdır.” (www.kazanci.com.tr). Yargıtay bu uyuşmazlıkta ortak konutu terk

belirtildiği üzere eşler ortak konutta¹⁷ birlikte oturmaya devam ederlerse, bu süre zarfında dargın olsalar, beraber yemek yemeseler, cinsel ilişkide bulunmasalar, ayrı yatak odalarında kalsalar, oturdukları konutun odalarını sadece kendi kullanımlarına has olarak paylaşmış olsalar dahi ortak hayat sona ermemiş olur¹⁸, çünkü bu şekilde eşler yine de aynı çatı altında kalmaya devam etmekte olup, eşlerin evlilik birliğinin kurulmasıyla ortaya çıkmış olan ortak hayatları sınırlı da olsa devam etmektedir.

Kanaatimce özel bir durum olarak -somut olayda haklı göstermek şartı ile- çiftlik gibi içinde birden fazla konut bulunarak kendi içinde bütünlük oluşturan yerlerde oturan eşler arasında terkin meydana gelebilmesi terk eden eşin sadece eşiyile birlikte oturdukları konutu terk etmesi yetmeyebilir, çiftliği de terk etmesi gerekli olabilir. Çünkü somut olayda haklı gösteriyorsa sadece konutu terk eden eş bu şekilde ortak hayatı sona erdirmiş olmaz, ayrı konutlarda da kalsalar eşler sonuçta gene iç içe yaşayarak, birbirlerini görmekte ve birlikte iken çiftliğin olanaklarından nasıl yararlanmışlarsa aynı şekilde yararlanmaya devam etmektedirler. Ayrıca ayrı evde oturan eş, çiftlikte oturmaya devam ettiği, dolayısıyla eşiyile birlikte oturduğu evi terk ederek uzaklara gitmediği ve eşinin yakınında kaldığı için ortak hayata son

---

eden ortak konutu evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerinden kaçmak için terk etmediği sonucuna varmıştır.

¹⁷ TMK. m. 186 “Eşler oturacakları konutu birlikte seçerler.” demektir, dolayısıyla bu boşanma sebebine dayanılabilmesi için eşlerin ortak konut seçmiş olmaları gerekir. Eğer ortak konutu henüz seçmemişlerse ortada terk edilecek ortak konut olmadığı için bu boşanma sebebine dayanılmaz.; Aynı yönde, **Kandil**, s. 49; François **Knoepler**, “İsviçre Aile Rejiminde Son Gelişmeler”, (Çev. Ahmet **Özer**), YD., Cilt 14, S.1-2, s. 124; Murat **Doğan**, “Medeni Kanunun Getirdiği Yeni Bir Müessesese; Aile Konutu”, AÜEHF’nin 15. Kuruluş Yılına Armağan, AÜEHFD, Yıl 2002, s.287; Murat **Doğan**, “Türk Medeni Kanunu’nun Evliliğin Genel Hükümleri Bakımından Getirdiği Yenilikler”, AÜHFD., Yıl 2003, Cilt 52, Sayı 4, s. 104; Cem **Baygın**, “4721 Sayılı Yeni Medeni Kanunun Evlenme, Boşanma ve Evliliğin Genel Hükümleri Konusunda Getirdiği Değişiklikler”, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’ e Armağan, Cilt II, Beta Yayınevi, İstanbul 2003, s. 452; Pınar Özlem **Demir**, Evli Kadınların Hukuki Durumu İle İlgili Yenilik ve Değişiklikler, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, s. 17; Aynı yönde; **Y. 2.HD., 9.2.2011 T., E. 2010/684, K. 2011/2020** sayılı kararı; Aksi yönde ve kanaatimce isabetsiz; **Y. 2.HD., 23.1.2006 T., E. 2005/16026, K. 2006/5** sayılı karar (www.kazanci.com.tr).

¹⁸ **Schwarz**, s. 149; **Egger**, s.168, 169; **Dural/ Ögüz/ Gümüş**, s. 109; **Akıntürk/ Ateş Karaman**, s. 255; **Oğuzman/ Dural**, s. 120; **Feyzioğlu**, s. 279, 280; **Tandoğan**, s. 78; **Öztan**, s. 393; **Köprülü/ Kaneti**, s. 158; **Ayan**, s. 45; **Şenol**, s. 27; **Soner**, s. 285.

verme amacı olmadığı sonucu gibi bir sonuçta ortaya çıkabilmektedir. Yine eşler kanaatimce bir apartmanda birden fazla daireye sahip iseler ve eşlerden biri eşiyile kullanmış olduğu daireyi terk edip, kullanmadıkları dairede yaşamaya başlıyorsa az önce belirtmiş olduğumuz gibi -somut olay haklı göstermek şartıyla- ortada terk söz konusu olmayabilir.

Son olarak ortak hayata son verme ile ilgili olarak belirtmek gerekir ki, terk sebebine dayanan boşanma davasının açılabilmesi için terk eden eşin TMK. m. 186¹⁹ da belirtildiği üzere ortak konutu terk etmesi gereklidir, dolayısıyla bu boşanma sebebine dayanabilmesi için eşlerin ortak konut seçmiş olmaları gereklidir. Hukukumuzda TMK. m. 195/ I eşlerin evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşmesi halinde hakimin müdahalesini isteyebileceklerini belirtmiştir ve yine TMK. m. 195/ III de hakimin gerekli önlemleri alabileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla TMK. ilgili maddesinde hakimin eşler yerine ortak konutu belirleyebileceğinden bahsetmediği, hakimin sadece tarafları uzlaştırmaya çalışabileceğini, gerektirdiği takdirde önlemler alabileceği belirtildiği için, eğer hakimin müdahalesi halinde de ortak konut belirlenemezse, ortada terk edilecek ortak konut bulunmadığı için terk sebebine dayanan boşanma davası açılmaz²⁰.

II. TERKİN SERBEST İRADE İLE OLMASI

Terk sebebine dayanan boşanma davası açılabilmesi için terk, terk eden eşin serbest iradesine dayalı olmalıdır. Hile, cebir ve tehdit²¹ gibi terk eden eşin iradesinin yanıldığı veya baskı altında olduğu veya eşin ayırt etme gü-

¹⁹ TMK. m. 186 “Eşler oturacakları konutu birlikte seçerler.”.

²⁰ Aynı yönde, Doğan, s. 288; Aksi yönde, Y. 2. HD. 9.2.2011 T., E. 2010/684, K. 2011/2020 sayılı kararında “Koşulların oluşması halinde eşlerden biri konutun seçimine hakim tarafından yetkili kılınabileceği gibi; ortak konut hakim tarafından da belirlenebilir. Terk ihtarında eşin davet edildiği konutun eşlerin birlikte seçmiş oldukları veya açıklanan hakim müdahalesiyle seçilmiş, belirlenmiş konut olması gerekir.” şeklinde hüküm tesis etmiştir.; Y. 2. HD., 3.5.2007 T., E. 2006/18718, K. 2007/7329 sayılı kararında “Davalının tarafların birlikte seçtiği veya eşlerden biri tarafından seçilen ya da hakim tarafından belirlenen bağımsız bir eve davet edilmediğinin anlaşılmasına ihtar istem dosyasında gidiş, dönüş ve konaklama parasının konutta ödemeli olarak gönderilmemesine ve miktarının yetersiz olmasına ve böylece davalının ihtara uymamakta haklı görülmesine göre davanın reddi gerekir.” şeklinde hüküm tesis etmiştir (www.kazanci.com.tr).

²¹ TMK. m. 164’ te “hile, cebir, tehdit” ifadesi yerine “zorlama” ifadesi kullanılmıştır.

cüne sahip bulunmadığı durumlarda ortak konutun terk edilmesi terk sebebi-
ne dayanan boşanma davasının açılabilmesini mümkün kılmaz²².

III. EŞİN EVLİLİK BİRLİĞİNDEN DOĞAN YÜKÜMLÜLÜKLERİ- Nİ YERİNE GETİRMEME AMACIYLA EVİ TERK ETMESİ VEYA HAKLI SEBEBİN ORTADAN KALKMASINDAN SONRA ORTAK KONUTA DÖNMESİ VEYA EŞLERDEN BİRİNİN DİĞERİNİ ORTAK KONUTU TERK ETMEYE ZORLAMASI VEYA HAKLI BİR SEBEP OLMAKSIZIN ORTAK KONUTA DÖNMESİNİ ENGELLEMESİ

Terk sebebine dayanılarak boşanmaya karar verilebilmesi için gerçek-
leşmesi gerekli olan bu şartta TMK. m. 164'te görüldüğü üzere birbirinden
ayrı üç ihtimal düzenlenmiştir. Bu üç ihtimali daha net anlaşılabilmesi için
ayrı ayrı inceleyeceğiz;

A. Eşin Evlilik Birliğinden Doğan Yükümlülüklerini Yerine Getirmeme Amacıyla Evi Terk Etmesi

Eşin ortak hayatı sona erdirmesi askerlik hizmeti²³, tedavi²⁴, hapiste
yatma²⁵, iş için başka bir yere gitme²⁶, taraflar arasında başka bir boşanma

²² Berki, s. 141. Berki bu hususta şu örneği vermiştir: “Kadının erkeğin zulmünden annesi-
nin evine gitmesi terk olamaz.”; Öztan, s. 394.

²³ Schwarz, s. 149; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 109; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 255;
Oğuzman/ Dural, s. 120; Feyzioğlu, s. 282; Tandoğan, s. 78; Öztan, s. 394; Hatemi,
s.106; Ayan, s. 46; Doğanay, s. 383; Şenol, s. 28.

²⁴ Schwarz, s. 149; Egger, s. 169; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 109; Akıntürk/ Ateş Kara-
man, s. 255; Oğuzman/ Dural, s. 120; Öztan, s. 394; Köprülü/ Kaneti, s. 158; Ayan, s.
46; Doğan, Aile Konutu, s. 297; Doğanay, s. 383; Şenol, s. 28; Aynı yönde, **Y. 2.HD.,
28.9.2007 T., E. 2007/370, K. 2007/12849** sayılı kararında “davalı kadının kronik böb-
rek yetmezliği hastası olduğu, merkeze uzak olan yayladan haftada 3 kez diyalize girmek
için gelip gitmenin yaşamını tehlikeye sokacağını ileri sürerek dönmemesi haklı bir ge-
reğe dayandığıdır. Terke dayalı davanın kabulüne karar verilmesi hukuka aykırı-
dır.” demektedir (www.kazanci.com.tr).

²⁵ Schwarz, s. 149; Egger, s. 169; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 109; Akıntürk/ Ateş Kara-
man, s. 255; Tandoğan, s. 78; Köprülü/ Kaneti, s. 158; Hatemi, s.106; Ayan, s. 46;
Doğanay, s. 383; Şenol, s. 28; Şener, s. 179.

davasının derdest olma-sı²⁷, eşin mahkeme kararına dayanarak ayrı yaşaması²⁸, eşin kötü davranması²⁹, eşin bulaşıcı hastalık taşıması³⁰ gibi eşin evden ayrılmasını gerektiren haklı bir sebebe dayanmamalı, tam tersi eşin evi terk etmekteki amacı haksız bir şekilde ortak hayatı sona erdirmek olmalıdır.

B. Eşin Haklı Sebebin Ortadan Kalkmasından Sonra Ortak Konuta Dönmemesi

Eş haklı sebep olarak yukarıda belirttiğimiz askerlik hizmeti, tedavi, hapiste yatma, iş için başka bir yere gitme (özellikle yurt dışında çalışma hali) gibi durumların sona ermesinden itibaren ortak konuta geri dönmezse terk etmiş sayılır.

²⁶ Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 109; Oğuzman/ Dural, s. 120; Köprülü/ Kaneti, s. 158; Ayan, s. 46; Doğan, Aile Konutu, s. 297; Doğanay, s. 383; Şener, s. 179; Aynı yönde, Y. 2.HD. 4.11.1947 T., 4903-5600 sayılı kararında “Koca iş gereği gitmiş olsa dahi, dört sene gibi uzun bir zaman, müşterek eve dönmeyip, ailesine bakmadığı sabit olursa, karı tarafından koca aleyhine ihtar davası açılabilir.” demekte olup, eşin iş gereği ortak konuttan belirli bir süre bulunmamasını dolaylı olarak makul sebep saymaktadır. (Nihat İnal, Yeni Medeni Yasaya Göre Örnek Dava Dilekçeleri, Kararlarla Açıklamalı Nişanlanma, Evlenme, Mal Rejimi, Boşanma, Velayet, Nafaka ve Eşya Davaları, Ankara 2003, s. 177).

²⁷ Y. 2.HD., 3.6.2010 T., E. 2010/8507, K. 2011/10920 sayılı karar (www.kazanci.com.tr).

²⁸ Schwarz, s. 149; Egger, s. 169; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 255; Oğuzman/ Dural, s. 120; Feyzioğlu, s. 281; Tandoğan, s. 78; Köprülü/ Kaneti, s. 158; Kandil, s. 57; Şenol, s. 30; Aynı yönde, Y. 2.HD., 10.4.2007 T., E. 2006/11197, K. 2007/5958 sayılı kararında “Davalı (kadın) Ailenin Korunmasına İlişkin Kanun uyarınca gerekli tedbirinin alınmasını istemiş, mahkemece kocanın, kadına ait taşınmaza altı ay süre ile yaklaşmaması konusunda tedbir alınmıştır. Davalının (kadın) eşinden ayrı yaşadığı ve haklı sebeple davet edilen eve dönmediği anlaşılmaktadır. Terk sebebine dayalı boşanma davasının reddi gerekir.” demektedir (www.kazanci.com.tr).

²⁹ Egger, s. 169; Oğuzman/ Dural, s. 120; Aynı yönde, YHGK., 16.6.1993 T., E. 1993/2-117, K. 1993/457 sayılı karar (www.kazanci.com.tr).

³⁰ Ali İhsan Özuğur, Evlilik Birliğini Sona Erdiren Nedenler, Boşanma ve Ayrılık, Seçkin Yayınevi, Ankara 2000, s. 103.

C. Eşlerden Birinin Diğerini Ortak Konutu Terk Etmeye Zorlaması veya Haklı Bir Sebep Olmaksızın Ortak Konuta Dönmesini Engellemesi

TMK. m. 164⁷ te yalnızca eşlerden birinin ortak konutu terk etmiş olması boşanma sebebi sayılmamış, aynı zamanda ortak konutu terk etmek istemeyen eşin konutu terk etmeye zorlanmasını ve ortak konuta geri dönmek isteyen eşin haklı bir sebep olmaksızın geri dönmesinin engellenmesini de boşanma sebebi olarak kabul etmiştir³¹.

IV. TERKİN EN AZ ALTI AY SÜRMÜŞ VE DEVAM ETMEKTE OLMASI

Terk sebebiyle boşanma davasının açılabilmesi için yukarıdaki üç şartın yanında altı aylık³² bir sürenin de geçmesi gereklidir. Altı aylık süre geçmeden terk nedeniyle boşanma davası açılmaz. Bununla birlikte eşlerden biri daha önce ortak konutu terk etmiş ve altı aylık süre dolmadan geri dönmüşse, altı aylık süre dolmadığı için terk sebebine dayanan boşanma davası açılmaz, terk eden eş daha sonra ortak konutu tekrar terk ederse altı aylık süre

³¹ Schwarz, s. 149; Tuor, s. 158; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 110; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 255; Oğuzman/ Dural, s. 120; Feyzioğlu, s. 280; Tandoğan, s. 78; Öztan, s. 394; Köprülü/ Kaneti, s. 158; Kandil, s. 48, 62, 97; Şenol, s. 28; Soner, s. 286; Baygın, s. 443, 444; Demir, s. 8.

³² eTMK m.132'de bu süre üç ay olarak düzenlenmiş olup 4721 sayılı Medeni Kanun bu süreyi altı aya çıkartmıştır. Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 256'da MK'daki üç aylık süre yerine altı aylık süre kabul edilmesinin nedenini "eşlerin barışma ümitlerini uzatabilmek ve kendilerine daza uzun süre düşünme fırsatı tanımak..." olarak belirtmiştir. Aynı şekilde Veysel Başpınar, "Türk Medeni Kanunu İle Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Öneriler", AÜHFD, Yıl 2003, Cilt 52, Sayı 3, s. 84'de Medeni Kanun'un gerekçesi s. 295 ve 373'ten hareketle "pek önemli olmayan sebeplerle ortak konutu terk eden eşlerin, zaman geçtikçe yaptıkları davranışın doğru olmadığını anlayarak, telafisi mümkün olmayacak hataya düşmeleri önlenmiş olacağı ifade edilmiştir." demektedir; Yine Ahmet Kılıçoğlu, Medeni Kanun'unuzun Aile – Miras – Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, Genişletilmiş 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2004, s. 13'de "Türk toplumunda evin terk edilmesi halinde yakın akrabaların ve dostların devreye girmek suretiyle aile ocağının yıkılmasını önleme yönünde çaba gösterme geleneğine sahip olduğunu, bu tür çabaların çoğu kez sonuç verdiğini" belirterek üç aylık sürenin altı aya çıkarıldığını belirtmiştir; Benzer yönde görüşler, Kandil, s. 46; Baygın, s. 443.

yeniden işlemeye başlar, daha önce işlemiş olan süre eklenmez³³. Ancak doktrinde de haklı olarak belirtildiği üzere terk eden eş ihtarı sonuçsuz bırakmak amacıyla altı ay dolmadan sık sık ortak konutu terk ediyorsa ve sonra ortak konuta tekrar geri dönüyorsa TMK. m.2/ II gereği hakkın kötüye kullanılmasını korunmayacağı için terk edilen eş terke dayalı boşanma davasını açabilir³⁴.

Altı aylık süre eşin ortak hayatı sona erdirmek amacıyla ortak konutu terk etmesiyle birlikte başlar³⁵, görüldüğü üzere askerlik hizmeti, tedavi, hapiste yatma, iş için başka bir yere gitme, taraflar arasında başka bir boşanma davasının derdest olması, eşin mahkeme kararına dayanarak ayrı yaşaması, eşin kötü davranması, eşin bulaşıcı hastalık taşıması gibi sebeplerle eşin ortak konutu bir süreliğine - makul olmak şartıyla bu süre uzunca bir süre olsa da - terk etmesi altı aylık sürenin işlemeye başlamasına neden olmaz. Ayrıca eş başlangıçta ortak konuttan yukarıda belirtilen sebeplerden biriyle ayrıldıktan sonra niyetini değiştirip ortak hayatı sona erdirmeyi amaçlarsa, kanaatimce başlangıçtaki sebep ortak hayatı sona erdirmeye amacını taşımadığı için altı aylık sürede hesaba katılmaz, yani ortak hayatı sona erdirmeye niyetinden itibaren altı aylık süre hesaplanır.

V. HAKİM TARAFINDAN TERK EDEN EŞE İHTARDA BULUNULMASI VE YAPILAN İHTARIN SONUÇSUZ KALMIŞ OLMASI

TMK. m.164/ II-son'dan anlaşıldığı üzere terk sebebiyle boşanma davası açılabilmesi için terk edilen eşin³⁶ öncelikle terk eden eşe samimi³⁷ bir

³³ Schwarz, s. 149, 150; Egger, s.170; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 110; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 256; Oğuzman/ Dural, s. 120; Tandoğan, s. 79; Kandil, s. 67; Ayan, s. 48; Berkı, s. 141; Soner, s. 287.

³⁴ Egger, s. 170; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 110; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 256; Oğuzman/ Dural, s. 120; Tandoğan, s. 79; Öztan s.396; Kandil, s. 67; Ayan, s. 48; Doğanay, s. 385; Şenol, s. 31; Soner, s. 287.

³⁵ Schwarz, s. 149; Egger, s. 170; Tuor, s. 158; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 110; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 256; Oğuzman/ Dural, s. 120; Feyzioğlu, s. 282, 283; Tandoğan, s. 79; Köprülü/ Kaneti, s. 159, 160; Hatemi, s. 106; Ayan, s. 48; Doğanay, s. 389; Şenol, s. 31.

³⁶ Y. 2.HD., 5.5.2004 T., E. 2004/4901, K. 2004/5829 sayılı kararında "terk edilen eş boşanma davası açabilir. Terk eden eşin, bu sebebe dayanarak boşanma davası açma hakkı bulunmamaktadır." Demektedir (www.kazanci.com.tr).

şekilde hakim veya noter aracılığı ile ihtarda³⁸ bulunması gereklidir³⁹. İhtar talebinde görevli mahkeme 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun⁴⁰ m. 4 gereğince aile mahkemeleridir, yine ihtar talebinde yetkili mahkeme, ihtar bir dava olmadığı ve dolayısıyla TMK. m. 168 uygulanmayacağı için herhangi bir yer mahkemesince yerine getirilir. İhtar terk sebebine dayalı boşanma davasının açılabilmesi için dava şartıdır⁴¹ ve ihtar yapılması hakim veya noterden istendiği zaman yerine getirilmesi mecburidir⁴².

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun⁴³ da belirttiği olduğu üzere “... ihtar kararının sonuç doğurabilmesi, dolayısıyla da ihtar kararının tebliğine rağ-

³⁷ YHGK., 6.11.2002 T., E. 2002/2-824, K. 2002/896; Y. 2.HD., 20.12.2006 T., E. 2006/11758, K. 2006/18035; Y. 2.HD., 13.6.2005 T., E. 2005/6937, K. 2005/8966 sayılı kararında “Davacının, dört yıldır başka kadınla evlilik dışı yaşadığı ve bu kadından nüfusuna kayıtlı çocuğu bulunduğu, davalıyı davet ettiği konutun köyde davacının anne-babasına ait bulunduğu” hususlarını göz önüne alarak davacının ihtarında samimi olmadığı kanısına varmıştır (www.kazanci.com.tr).

³⁸ Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 257’de Y. 2.HD. 11.5.1976 T., 3754/4043 sayılı kararını dayanak alarak “davacı, yetki kuralları ile bağlı olmaksızın herhangi bir mahkemeden eşinin evine dönmesi için ihtar yapılması isteminde bulunabileceğini” belirtmiştir (www.kazanci.com.tr).

³⁹ Schwarz, s. 149; Egger, s. 170; Tuor, s. 158; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 110, 111; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 256, 257; Oğuzman/ Dural, s. 120; Feyzioğlu, s. 284-288; Tandoğan, s. 80; Köprülü/ Kaneti, s. 159; Hatemi, s. 106; Kandil, s. 71; Ayan, s. 49; Şenol, s. 32; TMK. m.164/II-son “...boşanma davası açmak için belirli sürenin dördüncü ayı bitmedikçe ihtar isteminde bulunulamaz ve ihtardan sonra iki ay geçmedikçe dava açılmaz.” Bunun dışında hakim yine TMK. m.164/II, c.2’de belirtildiği üzere ilan yoluyla da ihtarda bulunabilir.

⁴⁰ R.G. 18 Ocak 2003, Sayı 24997.

⁴¹ YHGK., 13.2.2008 T., E.2008/2-136, K.2008/117 sayılı kararında “...hakim tarafından yapılan "ihtar" terk sebebine dayalı boşanma davasının dava şartıdır.” (www.kazanci.com.tr).

⁴² Schwarz, s. 150; Egger, s. 170; Dural/ Ögüz/ Gümüş, s. 110, 111; Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 257; Oğuzman/ Dural, s. 121; Feyzioğlu, s. 284; Tandoğan, s. 80; Öztan, s. 395; Köprülü/ Kaneti, s. 159; Kandil, s. 73; Soner, s. 289; Aynı yönde, YİBGK., 27.3.1957 T., E. 1956/10, K. 1957/1 sayılı kararında “İhtar talebinin isafi hakimlikçe mecburidir.” Demektedir (www.kazanci.com.tr).

⁴³ YHGK., 13.2.2008 T., E. 2008/2-136, K. 2008/117 sayılı karar (www.kazanci.com.tr).

men yasal süresinde ortak konuta dönmeyen eş aleyhine açılacak boşanma davasının kabul edilebilmesi için iki unsurun birlikte gerçekleşmesi gerekir.

Bunlardan ilki, ihtar kararında ve ekinde bulunması gereken biçimsel koşulların varlığı; diğeri ise işin esasına ilişkin unsurların tamlığıdır.

*İhtar isteğinde bulunabilmenin koşulu; boşanma davası açmak için belirli sürenin (dördüncü ayının) bitmesi yani, eşin terk eyleminin üzerinden en az dört ay geçmiş olmasıdır. Bu halde mahkemece verilecek ihtar kararında; davet edilen evin açık -ayrıntılı- adresi gösterilmeli, davet eden eş evde bulunmayacaksa evin anahtarının bulunduğu yer belirtilmeli; davet edilenin yol gideri konutta ödemeli olarak gönderilmeli ve özellikle davete iki ay içinde uyulması gerektiği, aksi halde bunun doğuracağı sonuçların neler olduğu açıklanmalıdır.*⁴⁴. Kanaatimce YHGK' nın kararı doğru olmakla birlikte terk eden eşe dönmesi için terk edilen tarafından ödenmesi gereken yol gideri hususunda ayrıma gitmeliydi. Çünkü terk eden eş zaten eşini evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek amacıyla terk etmektedir, dolayısıyla kusurlu olmasına rağmen bir de yol giderleri karşılamak suretiyle ödüllendirilmesi gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Bunun yerine YHGK' nın kararında olması gereken, yol gideri hususunda kesin olarak bir kural belirtmek yerine, terk eden eşe hangi şartlarda yol giderinin ödeneceğinin ve hangi şartlarda ödenmeyeceğinin somut olaya bırakılmasıdır, görüldüğü üzere ancak bu şekilde somut olay adaleti sağlanabilir⁴⁵. Ayrıca yol gideri hususunda son olarak belirtmek gerekir ki TMK. m. 164/ I-son' da da belirtildiği üzere eşini ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmelerini engelleyen eş de terk etmiş sayılacağı için ve terk eden eş zaten konutta bulunduğu için yol giderlerinin ödenmesi söz konusu olmaz, aksine terk edilen eşin yol giderlerinin ödenmesi gerekir. Dolayısıyla YHGK' nın söz konusu kararında bu husus da dikkate alınmalıydı.

Yine başka bir Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararlarında da belirtildiği üzere ihtarda davet edilen evin "*bağımsız*⁴⁶, *güvenli, ihtiyaçları karşılaya-*

⁴⁴ Şener, s. 175 ve 176' da belirttiği üzere kanunda belirtilmiş olan 4 aylık ve 2 aylık süreler, kesin süreler olduğu için taraflarca aksi kararlaştırılmak suretiyle değiştirilemez.; Aynı yönde, Öztan, s. 395; Kandil, s. 69.

⁴⁵ Aynı yönde, Fezyioğlu, s. 288; Öztan, s. 397; Köprülü/ Kaneti, s. 163; Ayan, s. 51.

⁴⁶ Y. 2. HD., 10.2.2010 T., E. 2008/ 20693, K. 2010/ 2231 sayılı kararında "*Tarafların birlikte seçtikleri veya Türk Medeni Kanunu'nun 188. maddesi şartlarının oluşması sebebiyle eşlerden birinin seçtiği ya da hakim tarafından belirlenen hallerine uygun, oturmaya elverişli bağımsız bir evleri yoksa, birlik dışında bulunan eşin bu davranışı haklı se-*

*cak, sosyal yaşantıya uygun olması gerekir*⁴⁷, “boş eve davet geçersizdir.”⁴⁸. YHGK’nın bu husustaki kararı da doğru olmakla birlikte TMK. m. 186’ de belirtildiği üzere eşler oturacakları konutu birlikte seçtikleri ve daha sonra seçtikleri konuta, terk eden eşin gerekli nitelikleri taşımadığını bildirerek dönmemesi hali somut olaya göre TMK. m. 2 gereğince hakkın kötüye kullanılması niteliği taşıyabileceği için, sonuçta ortak konut hususunda da

bebe dayanır.” şeklinde hüküm tesis etmiştir. (www.kazanci.com.tr); **Y. 2. HD., 21.9.2007 T., E. 2006/ 22079, K. 2007/ 12371** sayılı kararında “*Davet edilen konutta kocanın anne ve babasının da oturmakta olduğu, bu haliyle konutun bağımsız olmadığı anlaşılmaktadır. Davalı kadın davet edilen müşterek konuta dönmekle haklıdır. Bu yön gözönünde bulundurularak kocanın terk sebebine dayalı boşanma davasının reddi gerekir.*” şeklinde hüküm tesis etmiştir. (www.kazanci.com.tr); **Y. 2.HD., 21.10.1993 T., E. 8682, K. 9635** sayılı kararında “... *davacıların ebeveynleriyle birlikte altlı üstlü dairelerde oturmalarından ve aynı mutfağı paylaştıklarından başka evlilik birliğini temelinden sarsan ve davalıdan kaynaklanan bir olay iddia ve ispat edilememiştir... Belirtilen birlikte mutfağı paylaşma olayı Anadolu’da uyulan geniş aile geleneğinin sonucudur*” diyerek mutfağın eşlerden birinin diğer aile fertleri ile birlikte kullanılmasının eşlerin oturdukları konutun bağımsız olma niteliğini zedelemeyeceğini belirtmiştir. (**Özüğür**, s.168); **Y. 2. HD., 29.01.1999 T., E. 124841, K. 307** sayılı kararında “... *evin tuvaleti bahçe duvarının dışında 20-25 m. uzakta olduğu ve bu tuvaletin kayınpeder ve ailesi ile ortak kullanıldığı, ayrıca kadının evi terk etme sebebi de kayınpeder ile kayınvalidenin davranışlarından kaynaklandığı...*” sebepleriyle davet edilen evin bağımsız olmadığı kanaatine varmıştır. (**Özüğür**, s.135); **Y. 2. HD., 22.05.1998 T., E. 4894, K. 6351** sayılı kararında “... *Davacı evlilik birliğinin yüklediği görevlerini çalışarak yerine getirmemekte, babasının yardımı ile ve yemekler onlarla birlikte yenilerek birliği devam ettirmektedir. İhtarın sonuç doğurabilmesi için evin bağımsızlığının ... bulunması gerekir.*” demekle olup yemeklerin davacının ailesinin evinde yenilmesini, davacının eşiyile birlikte oturduğu konut açısından bağımsızlığı kaldırıcı bir sebep olarak kabul etmiştir. (**Özüğür** s.148); aynı yönde benzer bir karar, **Y. 2. HD., 18.6.1985 T., E. 5768, K. 6043** (**Özüğür**, s.195).

⁴⁷ **YHGK., 5.4.1995 T., E. 1995/2-93, K. 1995/254**; aynı yönde; **YHGK., 13.4.2005 T., E. 2005/2-212, K. 2005/263**; **YHGK., 3.5.2000 T., E. 2000/2-836, K. 2000/855**; **Y. 2.HD., 10.2.2010 T., E. 2008/20693, K. 2010/2231**; yine ayrıca **Y. 2.HD., 14.6.2007 T., E. 2006/21052, K. 2007/10083** sayılı kararda “*davet edilen konutun ihtar istek tarihinden dört ay önce hazır edilmesi*” gerektiğini belirtmiştir (www.kazanci.com.tr).

⁴⁸ **Schwarz**, s. 150; **Akıntürk/ Ateş Karaman**, s. 256; **Oğuzman/ Dural**, s. 121; **Feyzioğlu**, s. 286; **Köprülü/ Kaneti**, s. 160; **Kandil**, s. 83; **Ayan**, s. 51; **Şener**, s. 177, 178, 182; **Soner**, s. 288; **Doğan**, Yenilikler, s. 104; Aynı yönde, **YHGK., 30.1.1985 T., E. 1984/2-67, K. 1985/44** sayılı kararı (www.kazanci.com.tr).

somut duruma göre hareket edilmelidir. Örneğin başlangıçta eşler ortak konut olarak seçtikleri konutta yalnız bir şekilde yaşamakta iken, daha sonra eşlerden birinin anne-babasının eşlerle birlikte yaşamaya başlaması ve diğer eşin evi terk etmesi haklı sebep oluşturabilir. Ancak eşlerden birinin anne-babasının ortak konut seçilirken dahi eşlerle birlikte yaşayacağı belli idiye terk eden, sırf bu sebebe dayanarak ortak konutun gerekli nitelikleri taşımadığı ve bu nedenle eşini terk etmesinin haklı olduğunu öne süremez. Bunların dışında, ayrıca mahkeme davet edilen evin müstakil ve oturmaya elverişli olup olmadığını da incelemelidir, inceleme yapılmadan verilen boşanma kararı yolsuzdur⁴⁹.

Sonuçta görüldüğü üzere hakim veya noter aracılığı ile olmadan eşin bizzat veya mektup ile ihtarda bulunması boşanma davası açabilmek için yeterli değildir, ihtarın şekil şartlarına uygun olarak yapılmış olması gereklidir, şekil şartlarına uygun olarak yapılmamış bir ihtar terk sebebine dayanan davayla boşanma sonucunu doğurmaz⁵⁰.

TMK. m. 164/ II' ye göre terk edilen eş, terk eden eşin ortak konutu terk etmesinden dört ay sonra hakime veya notere başvurarak ihtarda bulunulmasını isteyebilir⁵¹. Dört aylık süre terk eden eşin ortak hayatı sona erdirmeye amacıyla ortak konutu terk etmesiyle başlar ve *Akıntürk*'ün haklı olarak belirttiği üzere dört aylık süre asgari süre olduğu için burada TBK. m. 93⁵² (BK. m. 77) uygulanma kabiliyetini haiz değildir⁵³. Hakim veya noter davaya hakkı olan eşin istemi üzerine davanın esasını incelemeyen ihtarda bulunur ve ihtardan itibaren iki ay geçmeden terk sebebine dayalı boşanma

⁴⁹ **YHGK. 19.1.1951 T., 2/109-40-5** sayılı kararı (İnal, s.178)

⁵⁰ **YHGK., 13.2.2008 T., E. 2008/2-136, K. 2008/117** sayılı kararında "... boşanma davasına bakan hakim, salt ihtarın varlığını yeterli görmemeli; bu ihtarın, boşanma davası açabilmenin ön koşulu olmasını da gözeterek, kanunda yer alan unsurları taşıyıp taşımadığını, re'sen (kendiliğinden) incelemelidir." yine aynı karara göre " Sonuçta da; ihtar kararı yasaya uygun ve geçerli değilse diğer koşullar incelenmeden salt bu nedenle dava reddedilmeli; ihtar kararının yasaya uygun olması halinde ise, eve haklı sebeple dönmediğini ispat yükünün davalıya ait olduğu da gözetilerek, davanın esasına ilişkin incelemeye geçilmeli; davacının ihtar isteğinde samimi olup olmadığı, davalının da ortak konuta dönmekte haklı olup olmadığı üzerinde durulmalıdır." demektedir (www.kazanci.com.tr).

⁵¹ Hakim de dört aylık süre geçmeden ihtarda bulunamaz.

⁵² TBK. m. 93 "İfa zamanı veya sürenin son günü, kanunlarda tatil olarak kabul edilen bir güne rastlarsa, kendiliğinden bu günü izleyen ve tatil olmayan ilk güne geçer."

⁵³ **Akıntürk/ Ateş Karaman**, s. 256; Aynı yönde, **Ayan**, s. 50.

davası açılmaz⁵⁴. Yani anlaşıldığı üzere TMK. m.164/ I' de belirtilen altı aylık süre ihtar için beklenilmesi zorunlu olan dört aylık süre ile ihtardan itibaren beklenilmesi zorunlu süre olan iki aylık sürenin toplamıdır. Ancak TMK. m.164/ II' de belirtilen dört aylık süre minimum süredir, aradan bir yıl gibi uzunca bir süre geçtikten sonra da hakim tarafından ihtarda bulunulması istenebilir, böylelikle iki aylık süre hakim tarafından ihtarda bulunulduktan sonra işlemeye başlar.

Hakim TMK. m. 164/ II, c. 1 gereği ihtarı yaparken gerekli şartların oluşup oluşmadığı konusunda herhangi bir araştırmada bulunmaz, şartların oluşup oluşmadığı mahkemece belir-lenir⁵⁵. Yine dava açıldıktan sonra, hakim terk sebebine dayanan boşanma davası mutlak bir boşanma sebebi olduğu için, evliliğin eşler için çekilmez hale gelip gelmediğini araştırmaksızın boşanmaya karar vermek zorundadır⁵⁶.

Son olarak konuyla ilgili olarak belirtmek gerekir ki, terk sebebine dayanan boşanma davasında, davalının "davayı kabul" beyanı sonuca etkili değildir⁵⁷ ve *Dural*'ın da belirttiği üzere "şartlar gerçekleştikten sonra, terk

⁵⁴ **YHGK., 13.2.2008 T., E.2008/2-136, K.2008/117** sayılı kararında "Kanunda gösterilen süreler hakim veya taraflarca değiştirilemeyeceğinden konuta dönmesi istenen eşe "iki aylık" süreden farklı bir süre verilemez ve bu sürenin ihtarda yer alması geçerlilik koşuludur. Zira, kanun koyucu, yasada yer alan sürelerde her türlü olayın etkilerinin ve tepkilerinin sona ereceğini bir karine olarak kabul etmiştir. Bu sürelerin değiştirilmesi, bunlara ayrı bir süre eklenmesi düşünülemez. Maddede yer alan süreler karşı tarafça ileri sürülmesi dahi hakim tarafından re'sen nazara alınmalı ve özellikle de ihtardan sonra iki ay geçmedikçe dava açılmayacağı unutulmalıdır." demektedir (www.kazanci.com.tr).

⁵⁵ **Egger**, s. 170; **Tuor**, s. 158; **Dural/ Ögüz/ Gümüş**, s. 111; **Akıntürk/ Ateş Karaman**, s. 257; **Oğuzman/ Dural**, s. 121; **Feyzioğlu**, s. 284; **Tandoğan**, s. 80; **Köprülü/ Kaneti**, s. 160; **Kandil**, s. 73; **Ayan**, s. 50; **Doğanay**, s. 394; **Şenol**, s. 33; **Soner**, s. 289.

⁵⁶ **Dural/Ögüz/Gümüş**, 2.Bası, s.112; **Akıntürk/ Ateş Karaman**, s. 258; **Oğuzman/ Dural**, s. 121; **Öztaş**, s. 393; **Kuntalp**, s.117.

⁵⁷ **Y. 2.HD., 8.6.2009 T., E. 2008/8710, K. 2009/10983** sayılı kararında "...terk hukuki sebebine dayanarak boşanma davası açmış, mahkemece ilk celse davalının davayı kabul beyanına dayanılarak Türk Medeni Kanunu'nun 166/3. maddesi gereğince tarafların boşanmalarına karar verilmiştir. Türk Medeni Kanunu'nun 166/3. maddesi, ancak aynı yasanın 166. maddesine dayanılarak açılmış davalarda gerçekleşebilir. Türk Medeni Kanunu'nun 166. maddesine dayalı açılmış bir dava olmadığı ve usulüne uygun ıslah da bulunmadığı halde, Türk Medeni Kanunu'nun 184/3, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 95/2.(HMK. m.308) maddelerince davalının davayı kabulünün hukuki sonuç doğur-

eden eşin ortak konuta dönmesi ya da dönme isteminde bulunması” da davayı etkilemez⁵⁸.

VI. İHTARIN NOTER TARAFINDAN ÇEKİLMESİ

Yukarıda da belirtildiği üzere 6217 sayılı Kanununun 1/10/2011 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 19. maddesi ile TMK. m. 164’ün birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “hakim” ibarelerinden sonra gelmek üzere eklenen “veya noter” ibareleri eklenmiştir. Görüldüğü üzere eski uygulamaya ek olarak terk sebebine dayanan boşanma davasının açılabilmesi için önceden yapılması gereken ihtarın hakim yanında noterler tarafından da çekilebileceği hususu düzenlenmiştir.

6217 sayılı kanun ile yapılan düzenlemeden sonra doktrin ve uygulamadaki tereddütleri gidermek amacıyla noterler tarafından çekilecek ihtarın hangi şekilde yapılacağını göstermek üzere 4/10/2010 tarihinde “Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” yayınlanmıştır. Öncelikle belirtmek gerekir ki noterler tarafından ihtar yapılabilmesinin ön şart olarak yönetmelik m. 2’de tarafların nüfus kayıtlarının yeterli olması⁵⁹, yargılamanın gerekmemesi veya talep edenin yabancı olmaması belirtilmiştir. Görüldüğü üzere söz konusu şartlardan birinin bulunmaması halinde noterler tarafından ihtar çekilemeyecektir. Yine m. 7’ de eski uygulamada olduğu gibi noterler tarafından çekilecek ihtarın da hakimlerde olduğu gibi dava şartları incelemeksizin yapılacağı belirtilmiştir.

Yönetmelik m. 8’de ise noterlerce yapılacak ihtarın şekli düzenlenmiştir. Maddeye göre terk eden eşe gönderilen ihtar; İhtar gönderen eşin ad, soyad ve adresini, ihtar gönderilen eşin ad, soyad ve adresini, davet edilen ortak konutun adresini, davet edilen eş ve yanında çocukları varsa bunların ortak konuta dönmesi için gereken giderler ile konuta kabul edilmemesi halinde dönüş için yol ve konaklama giderlerini karşılayacak yeterli paranın konutta teslim şeklinde gönderilmesi durumunda buna ilişkin açıklamayı, davet edilen konuta ait anahtarın bulunduğu yeri, iki ay içinde dönmesi ge-

---

mayacağı gözetilmeden boşanmaya karar verilmesi doğru değildir.” demektedir; aynı yönde Y. 2.HD., 1.5.2007 T., E. 2006/11958, K. 2007/7198 sayılı karar (www.kazanci.com.tr).

⁵⁸ Dural/Öğüz/Gümüş, s. 112; Aynı yönde Oğuzman/ Dural, s. 121.

⁵⁹ Yönetmelik m. 14’de nüfus kayıtlarının sorgulanmasının “Kimlik Paylaşımı Sistemi”nden ve “Adres Paylaşımı Sistemi”nden yapılacağı belirtilmiştir.

rektiğini, dönmemesi halinde hakkında TMK' nın 164 üncü maddesine göre boşanma davasının açılabilceğini kapsmalıdır.

Yine Yönetmelik m.8/ II' de ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmeyi engelleyen eşe de ihtar gönderileceği belirtilmiştir. Görüldüğü üzere yönetmelik m. 8 ile yine hakimler tarafından yapılan ihtarlarla paralellik sağlanmıştır. Son olarak belirtmek gerekir ki m. 10' da notere iletilecek taleplerin sözlü veya yazılı olarak yapılabileceği ve m. 12' de noterler tarafından tutulan dosyaların yanında özel bir dosya tutulacağı ve terk sebebine dayanan boşanma davasını gören mahkemenin talep etmesi halinde noter tarafından ilgili dosyada tutulan kaydın mahkemeye sunulacağı belirtilmiştir.

§ 3. SONUÇ

Terk sebebine dayanan boşanma görüldüğü üzere ağır şekil şartlarına tabi tutulmuş bir boşanma sebebidir. Söz konusu şartlar sağlanmadan açılan boşanma davaları esasa girilmeden reddedileceği için hukukumuzda pek fazla tercih edilmeyen bir boşanma sebebidir.

Terk sebebine dayanan boşanma TMK. m. 164' de, - MK dönemindeki Yargıtay içtihadları göz önüne alınarak -, MK. m. 132' ye oranla daha ayrıntılı bir düzenlemeye yer verilmiş ve bununla birlikte bir kısım değişikliklere gidilmiş bir boşanma sebebidir. İlk olarak TMK. m. 164' de TMK. m. 132' den farklı olarak kanun koyucu boşanma hukuku alanındaki eğilimleri de göz önüne alarak 3 aylık terk süresini 6 aya çıkarmıştır. Yine MK. m. 132 sadece eşlerden birinin ortak konutu terk etmesini düzenlemişken, TMK. m. 164 bunun yanında eşlerden birinin diğerini ortak konutu terk etmeye zorlamasını veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engellemesini de terk olarak düzenlemiştir. Üçüncü olarak TMK. m. 164, MK. m. 132' den farklı olarak, ihtarın hâkim veya noter tarafından esaslı incelenmeden yapılacağı ve terk eden geri dönmemesi hâlinde doğacak sonuçlar hakkında uyarıda bulunulacağı belirtilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki TMK. m. 164' de 2011 yılında kanaatimce mahkemelerin ağır iş yükünün hafifletilmesi ve terk edilen kişinin de daha kolay bir biçimde ihtar çekebilmesi amaçlarıyla yapılmış olan değişiklik ile terk sebebine dayanan boşanma davasının açılabilmesi için yapılması zorunlu olan ihtar, hakimler yanında noterler tarafından da çekilebilecektir.

KISALTMALAR

AD.	Adalet Dergisi
AÜEHFD.	Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD.	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Çev.	Çeviren
Der.	Derleyen
E.	Esas
BK.	818 sayılı Borçlar Kanunu
MK	743 sayılı Türk Kanunu Medenîsi
HD.	Hukuk Dairesi
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
K.	Karar
TMK.	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
m.	madde
R.G.	Resmî Gazete
s.	sayfa
SÜHFD	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
T.	Tarih
TBK.	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
Y.	Yargıtay
YD.	Yargıtay Dergisi
YHD.	Yasa Hukuk Dergisi
YHGK.	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YİBGK.	Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu

YARARLANILAN KAYNAKLAR

AKINTÜRK, Turgut ve **ATEŞ KARAMAN, Derya**, Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku, 2. Cilt, Yenilenmiş 14. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2012.

AYAN, Nurşen, “*Terk Nedeniyle Boşanma*”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2007, Cilt 15, Sayı 1, s.39-54.

BAŞPINAR, Veysel, “*Türk Medeni Kanunu İle Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Öneriler*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2003, Cilt 52, Sayı 3, s.79-101.

BAYGIN, Cem, “*4721 Sayılı Yeni Medeni Kanunun Evlenme, Boşanma ve Evliliğin Genel Hükümleri Konusunda Getirdiği Değişiklikler*”, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’ e Armağan, Cilt II, Beta Yayınevi, İstanbul 2003, s. 437-461.

BERKİ, Şakir, “*Boşanma ve Ayrılık*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 1975, Cilt 32, Sayı 1-4, s.135-154.

CANSEL, Erol, “*Boşanmanın Dayandığı Hukuki Esaslar*”, Ankara Üniversitesi 50.yıl Armağanı, Cilt II, Boşanma Hukuku Haftası, Yıl 1977, s. 67-112.

DEMİR, Pınar Özlem, *Evli Kadınların Hukuki Durumu İle İlgili Yenilik ve Değişiklikler*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004.

DOĞAN, Murat, “*Medeni Kanunun Getirdiği Yeni Bir Müessese: Aile Konutu*”, AÜEHF’nin 15. Kuruluş Yılına Armağan, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi (AÜEHFD), Yıl 2002, s. 285-300 (Aile Konutu).

DOĞAN, Murat, “*Türk Medeni Kanunu’nun Evliliğin Genel Hükümleri Bakımından Getirdiği Yenilikler*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2003, Cilt 52, Sayı 4, s. 141 (Yenilikler).

DOĞANAY, İsmail, “*Terk Sebebiyle Açılan Boşanma Davalarına Tekaddüm Eden İhtar Ne Şekilde Yapılmalıdır?...*” Adalet Dergisi, Yıl 50, Sayı 3, Eylül 1959, s. 380-400.

DURAL, Mustafa, ÖĞÜZ, Tufan ve GÜMÜŞ, Mustafa Alper, *Türk Özel Hukuku Cilt III, Aile Hukuku*, 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2012.

EGGER, August, *İsviçre Medeni Kanunu Şerhi, Aile Hukuku, Birinci Kısım: Evlenme Hukuku*, m. 90-251, (Çeviren **Tahir Çağa**), Kenan Matbaası, İstanbul 1943.

FEYZİOĞLU, Feyzi Necmeddin, *Aile Hukuku*, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1986.

HATEMİ, Hüseyin, *Aile Hukuku I (Evlilik Hukuku)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005.

İNAL, Nihat, *Yeni Medeni Yasaya Göre Örnek Dava Dilekçeleri, Kararlarla Açıklamalı Nişanlanma, Evlenme, Mal Rejimi, Boşanma, Velayet, Nafaka ve Eşya Davaları*, Ankara 2003.

KANDİL, Seher, Türk Hukukunda Terk Sebebiyle Boşanma (TMK. m. 164), Seçkin Yayınevi, Ankara 2007.

KILIÇOĞLU, Ahmet, Medeni Kanun’umuzun Aile – Miras – Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, Genişletilmiş 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2004.

KNOEPLER, François, “İsviçre Aile Rejiminde Son Gelişmeler”, (Çeviren Ahmet Özer), Yargıtay Dergisi, Cilt 14, S.1-2, s. 116-133.

KÖPRÜLÜ, Bülent ve KANETİ, Selim, Aile Hukuku, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1989.

KUNTALP, Erden, “Mutlak Boşanma Sebepleri”, Ankara Üniversitesi 50.yıl Armağanı, Cilt II, Boşanma Hukuku Haftası, Yıl 1977, s. 113-126.

OĞUZMAN, Kemal ve DURAL, Mustafa, Aile Hukuku, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1998.

ÖZTAN, Bilge, Aile Hukuku, 5.Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2004.

ÖZUĞUR, Ali İhsan, Evlilik Birliğini Sona Erdiren Nedenler, Boşanma ve Ayrılık, Seçkin Yayınevi, Ankara 2000.

SCHWARZ, Andreas, Aile Hukuku, (Çeviren **Bülent Davran**), İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1946.

SONER, Lütfi Fikri, “Terk Nedeni ile Boşanma Davası ve Bunda Kesin Hüküm Sorunu”, Adalet Dergisi, Yıl 60, Sayı 5, Mayıs 1969, s. 283-297.

ŞENER, Esat, “Terk Hukuki Sebebine Dayanan Boşanma Davası Üzerinde Düşünceler”, Yasa Hukuk Dergisi, Şubat 1983, Sayı 2, s. 173-184.

ŞENOL, Şenol, “Terk Nedeni ile Boşanma”, Adalet Dergisi, Yıl 79, Sayı 3, Mayıs – Haziran 1988, s. 25-39.

TANDOĞAN, Haluk, Aile Hukuku Ders Notları, (Derleyen **Nuşin Ayiter**), Ankara 1966.

TUOR, Pierre, İsviçre Medeni Kanunu’nun Federal Mahkeme İçtihadlarına Göre Sistemli İzahı, (Çeviren **Amil Artus**), Örnek Matbaası, Ankara 1956.

Kamu Hukuku
